

Mateřská dovolená v Německu

Publikováno: 8. února 2024 – Ve vyspělých zemích patří ochrana těhotných žen a novopečených matek k nedílné součásti právního základu dané země. Prioritou je v případě nastávajících a novopečených matek hlavně jejich psychické a fyzické zdraví. Takovou zákonnou ochranu mají pochopitelně i matky žijící nebo pracující v Německu. Definuje ji zákon na ochranu mateřství, tzv. [Mutterschutzgesetz, zkráceně MuSchG](#). Ten mimo jiné upravuje pracovní povinnosti těhotných žen, chrání ale také zaměstnavatele třeba oznamovací povinností zaměstnankyň v otázce těhotenství.

Co je vlastně mateřská dovolená?

Slovo dovolená v souvislosti s mateřstvím působí na mnoho zkušených matek jako rudý hadr na býka, žádnou ironii v tom ale nehledejte. Slovo dovolená totiž v primárním významu znamená dočasnou omluvenou nepřítomnost v zaměstnání, což je případ i mateřské, opravdu rozhodně tedy dovolené. Ochrana matky během mateřské dovolené (tedy v době těhotenství a po něm) však zahrnuje více než omluvenou absenci:

- **Ochrana zdraví při práci** – Pracoviště i pracovní náplň těhotné ženy je nutné upravit tak, aby neohrožovalo zdraví nastávající matky a/nebo jejího nenarozeného dítěte
- **Zákaz práce** – Pokud není možné upravit pracovní podmínky podle výše popsaného, má těhotná žena právo zůstat doma s vysloveným zákazem práce (*Beschäftigungsverbot*)
- **Výplata peněžité pomoci v mateřství** – Lidově se této náhradě mzdy říká mateřská a nárok na ni má každá těhotná žena, která odvádí nemocenské pojištění
- **Zvláštní ochrana před ztrátou zaměstnání** – Těhotné ženy a ženy na mateřské dovolené chrání zákon před výpovědí. Mimo zajištění zázemí pro nastávající matku tím zákon chrání ženy před diskriminací a výpovědí právě z důvodu těhotenství

Ochrana mateřství však zajišťuje více než ochranu ekonomické situace mladé rodiny. Znamená také jistotu nastávající i novopečené matky, že nebude kvůli těhotenství či dlouhodobé absenci po porodu propuštěna a bude se moci soustředit na svou novou životní roli bez starostí o svou budoucnost. Zákon o ochraně mateřství tedy brání formě jakékoli diskriminace a vytváří spravedlivé a rovné pracovní prostředí pro všechny.

FAQ: Otázky a odpovědi na téma mateřská dovolená v Německu

Zákon o ochraně mateřství (*Mutterschutzgesetz*)

Na všechny ženy žijící nebo pracující v Německu se vztahuje zákon o ochraně mateřství. Těhotným ženám poskytuje ochranu od prvního dne těhotenství, tedy i zpětně na dobu, kdy o těhotenství ještě nevěděly. Aby však mohla tato ochrana těhotných žen před výpovědí platit, musí zaměstnavatel o těhotenství prokazatelně vědět nebo se o něm musí do 14 dnů ode dne doručení výpovědi dozvědět. Jen ve výjimečných případech ukončení pracovního poměru těhotné zaměstnankyně platí. Především je-li důvodem pro výpověď protizákonné chování zaměstnankyně nebo pokud dojde k ukončení nebo přerušení provozu zaměstnavatele.

Kdo má nárok na mateřskou dovolenou v Německu?

Podmínky pro nárok na mateřskou dovolenou a peněžitou pomoc v mateřství se příliš neliší od českého práva. Na mateřskou dovolenou mohou z jejího principu nastoupit jen ženy pojištěné pro případ nemoci. Jsou tedy v zaměstnaneckém poměru nebo jako osoby samostatně výdělečně činné odvádějí nemocenské pojištění. Výjimku tvoří ženy, které sice nemají žádný příjem podléhající odvodům, jsou ale pojištěny v Německu v rámci rodinného pojištění nebo si hradí dobrovolné nemocenské pojištění. Na mateřskou dovolenou v Německu mají nárok také ženy, které v Německu nežijí, ale jejich pracovní poměr upravuje německé pracovní právo.

Zákon o ochraně mateřství má však určité hranice: Nevztahuje se například na ženy v domácnosti nebo ženy, které pracují výlučně na samostatnou výdělečnou činnost. Ani jednatelé firem nebo členové orgánů společností nemají nárok na mateřskou dovolenou, pokud nefigurují vůči firmě v zaměstnaneckém poměru. Bez nároku jsou i adoptivní matky, protože zákon o ochraně mateřství se zabývá ochranou těhotných a kojících matek. Všichni, kdo nemají nárok na mateřskou dovolenou, mají nárok na rodičovskou dovolenou dnem porodu (nebo dnem, kdy získají dítě do péče).

Jak dlouho musím být pojištěna, abych měla nárok na mateřskou z Německa?

V Německu neexistuje žádná doba pojištění potřebná pro vznik nároku mateřské dovolené. Obecně ale platí, že žena musí být ke dni nástupu na mateřskou dovolenou v Německu pojištěna nejméně 12 měsíců.

Jak dlouho trvá mateřská dovolená v Německu?

Na mateřskou dovolenou v Německu nastupuje žena 6 týdnů před plánovaným datem porodu a po porodu zůstává na mateřské dalších 8 týdnů. Celkem tedy mateřská dovolená v Německu trvá 14 týdnů. V případě, že se dítě narodí dříve, prodlužuje se o tuto dobu mateřská dovolená po porodu vždy tak, aby v

součtu trvala 14 týdnů. U vícečetných porodů se mateřská dovolená v Německu prodlužuje na dobu 12 týdnů po porodu, celkem tedy 18 týdnů.

Jak zjistím kdy mi končí mateřská dovolená?

Přesný termín ukončení vaší mateřské dovolené v Německu zjistíte až po porodu, a to z úředních dokumentů vaší Krankenkasse nebo od vašeho zaměstnavatele. Datum ukončení mateřské dovolené je důležité pro přechod na rodičovskou dovolenou (*Elternzeit*)

Kdy vystavuje gynekolog žádost o mateřskou?

Zhruba ve druhém trimestru obdržíte všechny potřebné dokumenty pro žádost o mateřskou dovolenou od svého gynekologa.

Jak se vyřizuje mateřská dovolená?

Při některé z pravidelných návštěv těhotenské poradny obdržíte od svého lékaře doklad potvrzující předpokládané datum porodu. Kopii tohoto dokumentu předejte vašemu zaměstnavateli a podejte žádost o peněžitou pomoc v mateřství (*Mutterschaftsgeld*) u vaší Krankenkasse. K žádosti doložíte potvrzení od gynekologa a potvrzení příjmů od zaměstnavatele. U svého zaměstnavatele pak také požádejte o doplatek rozdílu (*Arbeitgeberzuschuss zum Mutterschaftsgeld*) mezi *Mutterschaftsgeld* a vaší průměrnou mzdou.

Kolik dělá mateřská dávka (Mutterschaftsgeld) v Německu?

Během trvání mateřské dovolené zaměstnaných žen vyplácí Krankenkasse mateřskou dávku v maximální výši 13 € na den. K tomu zaměstnavatel doplácí rozdíl mezi mateřskou dávkou a vaším průměrným čistým měsíčním příjmem (*Arbeitgeberzuschuss zum Mutterschaftsgeld*). Během mateřské dovolené tedy dostáváte přibližně stejnou částku, jakou byste obdržela, kdybyste pracovala. Nastávající matky pracující jako OSVČ v Německu či nezaměstnané ženy nebo ženy, které nemají zaměstnání podléhající odvodům na zdravotní pojištění, musí situaci řešit individuálně se svou Krankenkasse v závislosti na typu jejich zdravotního pojištění.

Můžu chodit do těhotenské poradny ke svému českému gynekologovi, i když pracuji v Německu?

Samozřejmě. Německé Krankenkasse již akceptují všechny lékařské dokumenty vystavené v České republice a díky výpomocnému pojištění české zdravotní pojišťovny tak máte nárok čerpat veškerou lékařskou péči v zemi, kde lékaře znáte a snadno se s nimi domluvíte. Počítejte však s tím, že Krankenkasse nebo váš zaměstnavatel mají právo vyžadovat, abyste se podrobili lékařské prohlídce v Německu.

Přechod z mateřské na rodičovskou dovolenou v Německu

Ačkoli se tyto pojmy často slučují v obecný pojem „mateřská,“ ve skutečnosti mají oba odlišný právní účel i jiné podmínky. Zatímco na mateřskou dovolenou nastupuje každá těhotná pracovnice de facto automaticky a povinně, rodičovská dovolená už povinná není a musíte o ni u zaměstnavatele žádat. Na mateřskou dovolenou navíc mohou nastoupit jen těhotné ženy nebo ženy po porodu. Na rodičovskou dovolenou mají nárok i jiní členové rodiny, adoptivní rodiče nebo pěstouni. Mateřská dovolená slouží především na zotavení žen z porodu. Rodičovská pak na péči o dítě a jeho výchovu, trvá maximálně tři roky a čerpat ji můžete až do věku osmi let dítěte. Mateřská se s rodičovskou dovolenou nemůže překrývat. Pokud tedy během rodičovské dovolené porodíte další dítě, dnem porodu vám znovu začíná mateřská dovolená.

Pokud vás o tématu rodičovská dovolená zajímá více, přečtěte si některý z našich starších článků. Zajímá vás například, zda máte nárok na rodičovskou dovolenou z Německa, když jste nezaměstnaná a váš partner pracuje v Německu? Řešení různých situací [přinášíme v tomto článku](#).